

Діджиталізація як нова ера розвитку корпоративного права

Що ж являє собою процес «діджиталізації» у європейському корпоративному праві і чи є українське корпоративне право достатньо діджиталізованим порівняно із правом інших європейських країн?

Термін «діджиталізація» (оцифрування) поки що майже не вживається в українській правовій науці. Між тим останні декілька років розвитку європейського корпоративного права йдуть під гаслом його «діджиталізації» чи оцифрування.

Діджиталізація корпоративного права — зміни в процедурах, врегульованих корпоративним законодавством та пов'язаних з переходом від процесів у паперовій формі, під час яких присутність особи заявника перед компетентним органом є обов'язковою, до прямих он-лайн процедур, які не потребують безпосередньої участі посередника чи компетентного органу (end-to-end direct online procedure).

При цьому робиться акцент на трьох базових елементах:

- он-лайн процедура (on-line) — процедура, яка може здійснюватись через веб-мережу і є доступною для кінцевих споживачів послуг;
- пряма он-лайн процедура (direct) — процедура, яка може бути проведена напряду самостійно кінцевим споживачем, тобто без втручання посередника чи компетентного органу;
- безперервна он-лайн процедура (end-to-end) — процедура, всі етапи чи дії якої відбуваються виключно он-лайн, жодний елемент не передбачає необхідності використання паперового носія чи фізичної присутності.

Діджиталізація (цифрові технології) приходить на заміну старим засобам електронної комунікації — телефону, факсу, телеграфу. І діджиталізація означає зміну не тільки в тому, як ми комунікуємо, але й що ми комунікуємо. Нові цифрові технології дозволяють створювати і поширювати величезні обсяги інформації майже необмеженому колу осіб — швидко, якісно, без будь-яких істотних витрат.

В Україні вже прийнято і діє необхідне базове законодавство для діджиталізації корпоративного права:

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 30.09.2015;

Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017;

Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 02.11.2016;

Закон України «Про адміністративні послуги» від 11.06.2017;

Закон України «Про захист персональних даних» від 01.01.2017;

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 01.05.2015

Закон України «Про інформацію» від 01.01.2017;

Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» від 19.04.2014;

Концепція розвитку електронного урядування в Україні, затверджена розпорядженням КМУ від 20.09.2017 №649-р.

В Україні створено он-лайн реєстр юридичних осіб, в якому в режимі безперервного доступу можна побачити майже всю основну інформацію про юридичну особу, базова інформація надається безкоштовно; а додаткову інформацію можна отримати за незначну плату; обсяг такої інформації набагато ширше, ніж потрібно згідно з проектом Директиви (Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 26.11.2015; Про затвердження Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 10.06.2016 № 1657/5).

Законодавством передбачена можливість здійснювати он-лайн майже всі реєстраційні дії через спеціальний портал («Он-лайн будинок юстиції», термін реєстрації юридичної особи — 1 робочий день Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» від 26.11.2015, Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 09.02.2016 № 359/5. Сервіс активно використовується по відношенню до фізичних осіб — підприємців, проте реєстраційні дії щодо юридичних осіб все ще відбуваються в основному через посередників, які працюють он-лайн (авторизованих осіб і нотаріусів). Крім того, в Україні діє кілька приватних проектів, які також дозволяють проводити реєстраційні дії он-лайн «Будинок юриста» та портал «igov»). Україна може розглядатися як один з засновників розробки реєстраційних он-лайн сервісів, оскільки он-лайн реєстрація юридичних осіб була запущена ще в 2012 році, проте сервіс був дуже складним і недружнім до користувачів, тому згодом у 2016 році був створений більш сучасний і зручний портал «Он-лайн будинок юстиції».

Можна здійснювати майже всі платежі он-лайн, передбачені корпоративним законодавством та законодавством про державну реєстрацію.

Тому, очевидно, саме цей напрям — не тільки діджиталізація, але і глобалізація корпоративного права України, підлаштування його під потреби іноземних інвесторів та іноземних компаній — має стати одним із основних векторів розвитку на найближчі кілька років.

**Головний спеціаліст відділу взаємодії
з суб'єктами державної реєстрації та
підвищення кваліфікації державних реєстраторів
Управління державної реєстрації
Головного територіального управління юстиції
у місті Києві**

Валерія ДЕМ'ЯНЕНКО